

עין משפט גזר מצוה

ק א מיי פביז מהל' כליט הלכה כז:
קא ב מיי פיה מהל' שבת הל' יז טושיע א"ח סי' רסה ספק א:
קב ג מיי שם טושיע שם ספק ז:
קג ד מיי שם טושיע שם ספק ח:
קד ה מיי פיי מהל' כליאם הל' טז סמג לאהין רפג טושיע י"ד סי' שא ספק ו:
קה ו מיי פ"א מהל' שבת הלכה כז סמג לאהין סה טושיע א"ח סי' של ספק ז:
קז ח מיי פ"א שם הלכה ז ופ"ז הלכה כז סמג שם טושיע א"ח מיומן רע"ב:

נהגות הבה"ח

הגהות הבה"ח

(א) גמ' ואמאי קרי ליה שלא וכו' ואמאי קרי ליה מוכן:
(ב) רש"י ד"ה ואמאי קרי ליה שלא:
(ג) ד"ה ואמאי קרי ליה למגוד:

מוסף רש"י

ואפילו היא של חרס.
אזשה שפופרת, דמלאה, אפילו הכי אסור דילמא אזי למילכ מיניה, ומלא (דילה כג).
הנהיג שמו לנר חייב משיב משום והמספק ממנו חייב משום מכבה (ועי' כב.).
משם ראיה.
תמיים (טובה כו.).
מוכרי כסות מוכרין כדרכן.
הטעמים כסותם כלאים (דפסחים כו.) ואפילו שם כללאים נכבשו להלכותו.
שוק, ובלבד שלא יתכוין.
להלכת תמוט (קט"ו טו) חז"ל:
הטעמים כסותם חז"ל:
הצנעוים, מפרשים שמתקיים מן היצור ומן דומתו לו (שם).

תוס' ישינים

(א) אש"י דר' יוסף אית ליה להענייה ללא יאמא בכיבו מודה דחייב אף כסות עכמו דתמן פסקו כלל גדול.
ועוד אמר המהרי"ם דמלאה אמר דכפ' ספק אכל כדריא פוטרי רבי יוסף כהנהנה ונחייב כמיו:

מוסף תוספות

א. ואמאי לא גזר אטו היכא דאיכא גזומת כדגור.
הבא ר' יצחק.
רמ"א.
ג. גבי הנהא הבהא לו לאדם בעי', ליכא מאן דאסר כלל אליבא דר"ש ברלא.
אפשר ולא מכוין.
רמב"ם.
ג. וגדולים היינו לא אפשר.
תוס' פסחים ס: ד"ה אפי'.
ד. אש"י ודמדה ר"ש בפסקי ריש"י ולא ימות.
הבא.
רשב"א.

רב נסים גאון

מוזיב רבא מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגושמים מפני הגשמים.
וזו המשנה שנויה בפרק ט' דמסכת כליאם בסוף המסכת לפי שאמרו קודם לכן איך ערוא לכליאם כו', והצרכו להחיר לאלו דברים שהם רגילים בהם, ובלבד שלא יתכוונו בהם להרויקן הוק החמה בעת החום, והזק האדםים כמו

כ"ט:

גזירה ע"ייתא דשישא אטו ע"ייתא דע"מא. והא דקאמר צסוק המצניע (לקמן דף זג. ושם) אמימר שרל זילחא צמחחא ומפרש דטעמא מאי אמור רצנן דילמא אחי לאשוויי גומות הכא ליכא גומות ומפרש צקונטרס דכולה מחחא רלפה היתה"ה תסס אין לגזור מחחא אטו שאר עירות אכל צעיר אחת גזרינן עלייה וז' אטו עלייה אחרת:
ה"ג מחלוקת בקטנים אב"ר בגדולים ד"ה מותר.
ול"ג ד"ה אסור דצפרק כל שעה (פסחים דף כה: ושם) משמע דטפי שרי היכא דלא אפשר מהיכא דאפשר:
וברב"ד ש"א יתבוין בחמה מפני החמה וכו'.
ז'וענין דלא הו' פסיק רישיה כגון שהוא נצטו מלבושים אחרים להגין עליו מפני החמה ומפני הלינייה:
שהמרו

פתילת הבגד ליתני פתילה של בגד מאי פתילת הבגד דעדיון בגד הוא:
בתנ"י בלא א' יקוב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה על פי הנר בשביל שתהא מנטפת ואפילו היא של חרס ורבי יהודה מתיר אבל אם חברה היוצר מתחלה מותר מפני שהוא כלי אחד ילא ימלא אדם קערה של שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת קאמרי רבנן דכיון דלא מאיסא אתי לאסתפקוי מינה אבל של חרס דמאיסא אימא מודו ליה לרבי יהודה ואי אשמעינן של חרס בהא קאמר רבי יהודה אבל בההיא אימא מודי להו לרבנן ואי אשמעינן הנהך תרתי בהני קאמר רבי יהודה משום דלא מיפסק אבל קערה דמיפסקא אימא מודי להו לרבנן ואי אשמעינן בההיא בההיא קאמרי רבנן אבל בהני תרתי אימא מודו לרבי יהודה צריכא:
ואם חברה היוצר מתחלה מותר וכו'.
תנא אם יחברה בסיד ובחרסית מותר והאנן יוצר תנן מאי יוצר כעיון יוצר:
א' תניא א"ר יהודה פעם אחת שכתינו בעליית בית נתזה בלוד והביאו לנו שפופרת של ביצה ומלאנה שמן ונקבנוה והתנהו על פי הנר והיה שם ר"ט וקנים ולא אמרו לנו דבר אמרו לו ז' משם ראייה שאני בית נתזה דרויזין הן אבין ציפוראה גרר ספסלא בעיליתא דשישא לעילא מרבי יצחק בן אלעזר א"ל אי שתוקי לך כדשתיקו ליה חבריא לר' יהודה נפיק מיניה חורבא ג' גזירה עליתא אטו עליתא דעלמא ריש כנישתא דבצרה גרר ספסלא לעילא מר' ירמיה רבה א"ל כמאן א"ר כ"ש אימר דאמר ר"ש בגדולים דלא אפשר בקטנים מי אמר ופליגא דעולא דאמר עולא מחלוקת בקטנים אבל בגדולים ד"ה מותר מתיב רב יוסף א"ר ש"ש אומר גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ קתני גדולים וקתני קטנים קשיא לתרווייהו עולא מתריץ למעמיה ור' ירמיה רבה מתריץ למעמיה עולא מתריץ למעמיה מטה דומיא דכסא ור' ירמיה רבה מתריץ למעמו' כסא דומיא דמטה מתיב רבה מוכרי הכסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים והצנעוין מפשילין במקל לאחוריהן והא הכא דאפשר למיעבד כצנעוין דכי קטנים דמי וכי ילא מתכוין שרי ר"ש לכתחלה תויבתא דר"י רבה י' לוסטי' מפני רוח רעה מפני החולה שיישן פטור כחם על הנר כחם על השמן כחם על הפתילה חייב ר'בי יוסי א' פומר ככולן חוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה פחם גב'

(שע"ה גר):
כ"ר שמעון.
דלמר גורר אדם:
דלא אפשר.
אלא צנרירה שאין יכול ליעטן צידו:
מחלוקת צקנטנים.
ואע"ג דאפשר צטלכול שרי רבי שמעון הואיל ואין מתכוין לחריץ ורבי יהודה סבר כיון דאפשר אסור:
קטני גדולים.
מטה:
וקטני קטנים.
כסא.
ורבי יהודה פליג עלייה דתנן צמסכת צילה כג:]
רבי יהודה אומר כל הכלים אין נגדרים דאי לאו משום פלוגתייהו למת לי למיתני גדולים השתא קטנים שרי רבי שמעון גדולים מיציעיא אלף תנא קטנים משום ר' שמעון ותנא גדולים משום רבי יהודה:
דומיא דכסא.
קטנים וצבא הוא דאסר רבי יהודה אכל צגדולים שרי:
כסא דומיא דמטה.
גדולים וצבא הוא דשרי רבי שמעון אכל צקטנים אסר:
מוכרין כדרכן.
כסות של כלאים לוצשו צצוק כדי להרחותו למוכרו דלא אסרה תורה אלף לצישה שהיא להתמסם כדך כל הלוצשים והעלאה דומיא דלצישה נמי דמיתניי צה:
וצלבד שלא יסכוין כו'.
ור' שמעון הוא דאזיל צתר כוונה:
והצנעוים.
כשרים שמרתיקין עצמן מכל לזות שפתים:
והא הכא דאפשר.
לכל אדם למעבד שלא על ידי אסור ואפילו הכי שרי:
בתנ"י מפני נכרים.
גנון פרסיים שהיה להם יוס חג שאין מניחין אור אלף צצית עבודת אלילים **שלהם: ומפני הספינין**.
שלא יראו שיש שם אדם ויצאו עליו:
ומפני רוח רעה.
ההצאה עליו וכשאינו רואה נוח לו:
פטור.
וצגמרא מפרש לכולה:
כחם על הנר.
שראיוו שמתקלקל וחם עליו וככה את הפתילה:
הנר.
קרוייו"ל:
חייב.
וצגמרא (לקמן ג.) מפרש לה:
פטור צנוון.
מפרש צגמרא (דף זא:):
שהוא עושה פחם.
צציעיו זה והוי מלאכה הצריכה לגופה דלדמר צגמרא (שם):
גמ'

במה מדליקין פרק שני שבת

הניחו צקופסא.
גלי דעמיה דחשיצ ליה:
צגמוד.
קציל"א דגרע מקופסא ועדיף מאחורי הדלת ואחורי הדלת עדיף מזרקו לאשפה ומוכן דר' אליעזר היינו קופסא ושלא מן המוכן מגוד ואחורי הדלת:
ומאי א' קרי ליה שלא מן המוכן.
הואיל ולרבי אליעזר חשיב לקבולי טומאה דלגצי קופסא לאו מוכן הוא:

ורבי יהושע סבר כו'.
ומוכן דרבי יהושע מגוד ואחורי הדלת ושלא מן המוכן ורקו לאשפה:
ומאי א' קרי ליה.
למגוד מוכן הואיל ולר' יהושע צטל דלגצי אשפה דאיידי צה רבי יהושע מוכן הוא ורבי עקיבא תלאו צגמוד קרי מוכן ואחורי הדלת שלא מן המוכן:
והדר ציה ר' עקיבא לגצי רבי יהושע.
ומטהר אף צמוכן:
מדקטיני.
צמתניתין פתילת הבגד דמשמע שעדיין צגד הוא קלת וחשוב צעיניו ואש"ה קאמר רבי עקיבא צמתני' טהורה היא אלמא הדר ציה:
של צגד.
משמע שקפלה מצגד.
הבגד משמע שקפל הבגד עצמו שלס ולענין הדלקה דלאוקיימנא לעילוי' טעמא דרבי אליעזר דצעי פתילה ממורכת שמדלק יפה:
בתנ"י ששהא מנטפס.
יתקיים הנר ששהא השמן מנטפס כל שעה לאוהן הנר.
וטעמא משום גזרה שמהא יסתפק הימנו ויכוין שהצקה לנר חייב משום מכבה ואפי' אותה שפופרת של חרס דמאיסא ליה גזרינן:
אלא אם חשיבה.
ליכא למיחש דמשום אסור שצמ גדול מינייה:
ויסן ראש הפסילה.
השני שהוא יוצא דרך הנקב האחר צצנר לשאזו ושמן נמשך דרך הפתילה לראש הדולק:
ורבי יהודה מסיי.
דלא גזרי:
גב' דלא מיפסק.
מידי שהוא מונח צמוך חלל הנר למעלה מניסוי:
דמפסקא.
שהרי אלל הנר מונחת ויש כאן הפסק וליכא למימר גופייה הוא אימא מודה דנגזור:
סנא אם חשיבה צעה"צ עצמו מצעוד יוס צציד או צמרכסית מומר:
צעין וצא.
שצנרה שפיר:
דשישא.
רלפה של שיש דלא עציד צה חריץ:
לעילא מרבי יצחק.
רבי לפניו:
דדשטיקו ליה חצריא.
רבי טרפון וחקנים שמפני שלא אמרו לו דצר דימה והעיד דמומר:
נפק מיניה חורבא.
וינהגו הימר צדכר.
ור' יצחק סצירא ליה כרבי יהודה דצבר שאין מתכוין אסור ואע"ג צצשייש לא עציד חריץ גזר אטו עילתא דעלמא:
ריש דניששא.
מפסרי כנסיות המכניס ומזויא ומיישצ תלמידים ומינוקות:
דצצרה.
שם מקוס כי צצח לה' צצצרה

(שע"ה גר):
כ"ר שמעון.
דלמר גורר אדם:
דלא אפשר.
אלא צנרירה שאין יכול ליעטן צידו:
מחלוקת צקנטנים.
ואע"ג דאפשר צטלכול שרי רבי שמעון הואיל ואין מתכוין לחריץ ורבי יהודה סבר כיון דאפשר אסור:
קטני גדולים.
מטה:
וקטני קטנים.
כסא.
ורבי יהודה פליג עלייה דתנן צמסכת צילה כג:]
רבי יהודה אומר כל הכלים אין נגדרים דאי לאו משום פלוגתייהו למת לי למיתני גדולים השתא קטנים שרי רבי שמעון גדולים מיציעיא אלף תנא קטנים משום ר' שמעון ותנא גדולים משום רבי יהודה:
דומיא דכסא.
קטנים וצבא הוא דאסר רבי יהודה אכל צגדולים שרי:
כסא דומיא דמטה.
גדולים וצבא הוא דשרי רבי שמעון אכל צקטנים אסר:
מוכרין כדרכן.
כסות של כלאים לוצשו צצוק כדי להרחותו למוכרו דלא אסרה תורה אלף לצישה שהיא להתמסם כדך כל הלוצשים והעלאה דומיא דלצישה נמי דמיתניי צה:
וצלבד שלא יסכוין כו'.
ור' שמעון הוא דאזיל צתר כוונה:
והצנעוים.
כשרים שמרתיקין עצמן מכל לזות שפתים:
והא הכא דאפשר.
לכל אדם למעבד שלא על ידי אסור ואפילו הכי שרי:
בתנ"י מפני נכרים.
גנון פרסיים שהיה להם יוס חג שאין מניחין אור אלף צצית עבודת אלילים **שלהם: ומפני הספינין**.
שלא יראו שיש שם אדם ויצאו עליו:
ומפני רוח רעה.
ההצאה עליו וכשאינו רואה נוח לו:
פטור.
וצגמרא מפרש לכולה:
כחם על הנר.
שראיוו שמתקלקל וחם עליו וככה את הפתילה:
הנר.
קרוייו"ל:
חייב.
וצגמרא (לקמן ג.) מפרש לה:
פטור צנוון.
מפרש צגמרא (דף זא:):
שהוא עושה פחם.
צציעיו זה והוי מלאכה הצריכה לגופה דלדמר צגמרא (שם):
גמ'

[נריין] הוה.
תנא (והתפסא צ"ב) ונתנין טיט או חרסית תחת [הנר], או גרידי מלח או גרים של פול צרב שבת מצעוד יום צ"פ הנר להיות שוהה.
אבין ציפוראה גרר ספסלא בעיליה דשישא לעילא מר' יצחק בן אלעזר.
אמר ליה אי שתוקי לך כי האי דשתוקי ליה ריש כנישתא דעלמא.
ריש כנישתא דבצרה גרר ספסילא לעילא מר' ירמיה רבה.
א"ל כמאן כר שמעון, אמור דשרי גזולה וקתני כסא וספסל קטנים ובגדולים, קשיא אתרווייהו.
ופריק ר' ירמיה רבה כסא וספסל גדולים הן דומיא דמיטה.
עולא מפרק לטעמיה מישה קטנה שיכול להגביהה דומיא דכסא וספסל.
מתיב רבא מוכרי כסות של כליאם מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים, שאם יתכוין נמצא נהנה מן הכלאים ואסור, והצנעוין מפשילין במקל לאחוריהן כדי שלא ירא כלאים עולה על גופן כלל, והא הכא דאפשר למעבד כצנעוים כי היכי דאפשר להגביה כליים וכי לא מכוין קא שרי רבי שמעון בהעלאת עליהן.
תיובתא דרבי ירמיה רבה תיובתא.
מתני' המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני גרים כו'.

מסורת הש"ס

(א) [לקמן ג.] (ב) פסחים יא., (ג) מוספתא פ"ב ע"ג, (ד) [לקמן כב. צרפתי יא. עירובין ג': מה. פו. ר"ה כד: טוכה ז': ד': מה. לא: לו. נגילה כו: ימות סה: קד: צ"מ סב. צ"צ קנא: ע"ז כד. מא: מה. מד. סהדריין יב. מנחות כז: כטירות מה: חזקין ז': ערכין לא. מנה ג: סא"ל, (ח) [לקמן מא: וע"ג, (ו) לעיל כב. לקמן מו: צ"ה כג: (ט) [מספי צילה פ"צ] פסחים קא. מנחות מא:, (ז) כליאם פ"ט מ"ה לקמן מו: פסחים כו:, (ט) [עין מוספתא פסחים סה: מד"ה לא אפשר, (טו) [ע"ג, (י) ס"א מרה שאזורה,

גליון הש"ס

גמ' גזירה עיליתא דשישא.
עיין לקמן דף קנא ע"ב:
"תוב" ד"ה גזרה וכו' אבא ע"ייתא אחתרי.
ועיי' לקמן דף קנא ע"ב צצשי" ד"ה קרקע:

לעזי רש"י

קציל"א.
הנה, זה, וזו.
קרוייו"ל [קרוישריו"ל].
מנורה.

רבינו חננאל

הניחו בקופסא דברי הכל טמא, כי פליגי בשתחבו בכבדו או בשתניחו אחורי הדלת, רבי אליעזר סבר מדלא דרין לאשפה דעתיה עילייה לפיכך הוא טמא ואמאי קרי ליה אינו מוכן דלגבי קופסא לאו מוכן הוא.
ורבי יהושע סבר כיוון שלא הניחו בקופסא כליה הלךך טהור הוא, ואמאי קרי ליה מוכן דאחורי הדלת או תחוב בכבדו לגבי אשפה מוכן הוא.
ור' עקיבא מספקא ליה תחבוב בכבדו סבר לה כר' אליעזר שהוא פתילת הבגד אחורי הדלת סבר לה כר' יהושע.
והדר ביה ר' עקיבא לגבי ר' יהושע ואמר אפילו התחבוב בכבדו טהור מאי מוקתני כמתירין פתילת היגד ולא קתני פתילה של בגד ש"מ ועדיין בגד הוא ותני ר' עקיבא אומר טהורה ומדליקין בה.
ומאן דחזא רב המנוא דאייתי ראה שיששה על שלשה מוקים לה לפתילה דקתני כמתני' פתילה שיש בה פחות משלשה הוא וחזיה היא דהכי קתני ר' עקיבא אומר טהורה.
ומשה שלימה שניבו מפני שאמרו שלש על שלש שנתעטת טהורה אבל שלשה על שלשה שנתעטת אע"פ שטהר מן המדרס טמא בכל הטומאות, אלא [פחות] משלש הוא, וכיון דאוקיימא רב אה בשלש אוקיא רב המנוא פחות משלש.
והאי (דקתני [דקאמרן] שלשה דהכנת מטילות בהדיא [פחות] משלשה קתני לה והוא הדין לפחות מג'ו), והלכתא כר"ע דקאי ר' יהושע כותיה דהא הדר ביה ר' עקיבא לגבי דר' יהושע וכן מפורש בכירה.
מתני' לא יקוב אדם שפופרת של ביצה כו'.
ופשוטה היא זו השפופרת של חרס חייבה זו השפופרת של חרס בסיד ובכפסיס כעין היוצר מותר.
תנא א"ר יהודה פעם אחת שכבתו בעליית בית נתזה בלוד והבאנו שפופרת של ביצה, ומלאנוה שמן ונקבנוה והתנהו ע"פ הנר, והיה שם ר' טרפון והוקנים ולא אמרו לנו דבר.
אמרו לו משם ראייה מפני כי [בית] נתוה (והדין

^[1] ע"י צנרין שפתיה